

# משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קטן .ד.

## עין משפט נר מצוה

כּו א מיי פ"ז מהלכות  
תמידין הלכה ו סג  
עשין קטן:  
בב ב ג ד ה ו ז ח טי  
פ"ח מהלכות יו"ט  
הלכה א טו"ע אי"ח סי'  
מקל סעיף ז:  
בב ט מיי"ט ע"ג הלכה ז  
ל י מיי"ט ע"ג סעיף ז:  
סעיף ד:

**אָרַא** אמר רב נחמן בר יצחק. האי אלא קאי אהאי דרבי יצחק  
(א) לעיל כי גמירי הלכתא לשלשים יום לפני ראש השנה  
דהיינו צבילנות וקניס לא תימא דלהכי אחיא הלכתא אלא סבר רב  
נחמן דאיסור שלשים לפי אומד חכמים ואף החמירו צהס  
בדבריהם ויש דמנצבטי ליה להאי אלא  
דרב נחמן ואין להאריך בדבריהם:  
**מִזְה** לה"ן היא אסורה לפניה  
ולאחריה מותרין. ואי קשיא

**שנכנס לשביעית** כל שיש לו ליכנס לשביעית שאסור לחרות לפני  
ר"ה: מה הריש רשום. ככל מקום: קציר העומר. מותר לקצור  
בשבת: שהיא של מלוה. אע"פ שנאלץ קצור קוצר דבעינן קצירה  
לשמה אבל אם מלא חרות אינו חורט: הלכא למישאל ידה. עשר  
נטיעות עד ר"ה: קראי למיסר  
וקינה. שלשים יום קודם ראש השנה  
ואחו בית שמאי והלל וגזרו מפסק  
ועד עזרת: ממילא שמעם מינה.  
דוקינה אסור לחרות: אלא הלכא  
לרבי ישמעאל. דלא נפיק ליה מקראי  
דריש לקרא לדרשה אחרינה להוציא  
קציר העומר: מדאורייתא בטלו.  
כלומר אשכחו סמך מן התורה להכי  
בטלו הלכתא: מאן דאמר הלכא.  
לפני ר"ה אסור: אפא גזירה שזה  
עקרה להלכא. כלומר משום  
גזרה שזה דאינה גמירי מנפשייהו  
משבת בטלו הלכתא הא אין אדם  
דן ג"ש מעמטוט: כי גמירי להלכא  
בזמן שנים המקדש קיים. וכי שרו  
רבן גמליאל ובית דין בזמן שאין  
בית המקדש קיים: גזירה מי גשמים.  
למלא אחי מעמד גזירה: קילון: מי  
גשמים נמי אחי יודי מי קילון.  
כלומר כי מדלו מינה (א) דלא הויה  
מליאה נעשית ממילא מי קילון שאינו  
מלא וטריחא מלמא: נהרום המושכין  
מן האגמים. השתא משמע ליה מי  
אגמים עבדא דפסקי: (א) מוסר  
להשקות מהן בחולו של מועד. ולא  
גזרי דלמא פסקא מי אגמים ואלו  
ותרח ואייתי מן נהר אחר: ר' אילעא  
אמר ר' יוחנן דלמא גזרינן מי גשמים  
אפילו היכא דלא פסקי אטו מי  
קילון מדקאמר רב אשי מי גשמים  
לידי (א) קילון אחי מכלל דר' יוחנן  
אסר אפילו דלא אחי לידי מי קילון  
ליט ליה דר' יצחק דלא גזר: מיימי  
אבל לא מי קילון. דלמא מפסקי  
ותרח להוציא מן העמוק הכא נמי  
אמאי לא נחוש דלמא מפסקי מי  
אגמים: א"ל כמיא דלא פסקי דמו.  
וליכא למיחש: פסיקוט וזריכות.  
חדא מילתא היא: אם אמת המים  
עוברת צניעה. בין הצריכות הללו  
מותר להשקות ממי גשמים דאי פסקי  
מי גשמים משקה מאמת המים:  
והוא שרובה של אותה שדה שזה שזה  
מאוסה אמת המים כו'. שיכול  
להשקות רוב השדה צפעס אמת  
מאוסה אמת המים אבל אם אינו יכול  
להשקות צפעס אמת מאוסה אמת  
המים רוב של שדה אינו משקה  
מפסיקות וזריכות דלמא מפסקי  
ואזיל: פיסקי לסרי או סתא יומי.  
מהיחא אמת המים ולא טרח ומיימי  
מאמת המים אחרינה: צריכה  
שנטפה משדה בית השלחין זו מוסר

(א) [תוספתא פ"ח]  
(ב) [פסחים טו. א] (ג) צ"ל:  
ממי

### הגהות הב"ח

(א) גמי בשלמא מי  
קילון. ק"ל ר"ה מותר כי ר"ה רבי  
קילון כלומר נור ממנו  
וקן מי גשמים שמתקבצין  
מחס אגמים ושהגשמים  
פוסקים וימו המים הנאים  
לאגמים וינטרן להשקות  
מחס גדלי: (א) ר"ה ד"ה  
מי גשמים כו כי מדלו  
מינה עד דלא הוי מליאה:  
(ב) ר"ה מותר כי ר"ה רבי  
אילעא כו ה"ל: (ג) ר"ה  
ר' אילעא כו ליה מי  
קילון: (ד) ר"ה ה"ל עבדא  
כו ואילו ומיימי מעבדין  
אחר ה"ל: (ה) ר"ה  
ר"ה אלא כו אהאי דר'  
יפיק דלעיל דקאמר כי  
גמירי כו לפי אומד חכמים  
הוא אף: (ו) ר"ה אלא  
א"ר"ה כו דכ"מ שזה  
הני שלש צניעה. ק"ל א"ל  
ר"ה ז"ל פי צנמ"ט סוכה  
דל דלא שלשה האלו  
בזית הלכתא וטעמא הוה  
וגרסא כסדר ששעמס:

### רבינו חננאל

כי אחאי הלכתא למישאל  
לידה. פי כגון שבת  
נטיעות המפורזין בית  
סאה שחלבה למשה מסיני  
לחרוש לחן כל בית סאה  
עשה. ר"ה שנה למשה  
לידה. להחיר החרישה  
לנטיעה שהיא לידה. קראי  
למיסר וקנינה. פי בחריש  
ובקציר שלמדנו ממנו  
איסורי חרישה קודם ראש  
השנה. האיסור הזה לאילן  
שכבר עשה פרי וכו' וכן.  
ואקשינן. וכיון שחלבה  
להחיר החרישה לנטיעה,  
הלא מתוך זאת אמת למד  
שהחרישה לאילן אסורה.  
והשבטו ש' ישמעאל הוא  
שלמד איסורי החרישה  
מן הליכה דר' ישמעאל  
מוציא בחריש ובקציר  
לנטיעה אחר להחיר קציר  
העומר בשביעית. ולפיכך  
הוא נצרך להליכה ללמד  
איסורי החרישה. ואסיקנא  
לה. ר' ישמעאל סבר  
הליכה להטות מסיני הרה,  
פי כי הוא מוציא בחריש  
ובקציר לנטיעה אחר,  
להחיר קציר העומר.  
ור' עקיבא פליג עליה  
ואמר, לאו הלכה למשה  
מסיני נהנה אלא קראי.  
פי מן בחריש ובקציר.  
נינהו. ור' יוחנן אמר,  
רבן גמליאל מדאורייתא  
שרא להו, גמר שבת שבת  
מנשבת) בראשית בנייהו  
שהו. מה ערב שבת  
בראשית מותר לעשות  
מלאכה עד שחשך.  
כלומר לפני האחריה  
מותר, אף ערב שביעית  
מותר עד ראש השנה,  
פירוש דלמא ולתאריה  
מותר. ודחי רב ששת. מאן  
דאמר הלכה. אחאי גזרי  
שוה ועקרה להלכתא כו.  
אלא אמר רב אשי. רבן  
גמליאל ובית דין כו כברי  
לה כו ישמעאל. דאמר  
הלכתא גמירי להו, וכי  
גמירי הלכתא בהו בבית  
המקדש קיים. דומיא  
דניסוך המים. אבל בזמן  
ממי גשמים ולא ממי

### מוסף רש"י

שנכנס לשביעית. שלח  
יחוש בשבת מירשה  
המועלת לשביעית (מכות  
ח). וקצירי של שביעית.  
מון מצוה שהיא שלם  
בשביעית. אהה נהי כה  
ר"ה ט. שחם הנהי שלם  
בשביעית מלא היל רחאי  
ליקר וסח קליה בשמיני  
לתיק לנטו כה קדושמ  
בשביעית (מכות ח). ר'  
ישמעאל אומר מה  
חריש רשות כו'. ולא  
דבר הנהי אלא לענין שבת.  
לכתיב היה זכרון וקציר  
מכריש ובקיר  
משום כל ללמדך מה חריש  
אפילו על מזה  
ואפילו לרוע לזכר עומר  
ותמי הלכה. שהי אט מלא  
חריש אינו מוסר. ואי  
אסור לך בשבת. אף קציר  
שאינו אסור לך בשל שבת  
למקצור לך. יצא קציר  
העומר שתיא מצוה.  
שפילו מלא קצור מזה  
לקצור. ויש ללמוד מכלל  
שזוהי אמת השם ר"ה טח  
וכע"ז מכות טח.

והא מפסקין מקרא צמס' יומא פרק  
במרא (דף פא): דלרין לעשות מוספת  
גזי שבת צין כנטיסתה צין ציניאמה  
להוספיפה מחול על הקודש איכא  
למימר ההוא פורתא לא קא חשיב  
כיון דלא הוי אלא כל שהוא וכי ההוא  
שיעורא נמי יהא מודה רבן גמליאל  
לרין להוספי: אלא אמר רב  
אשי רבן גמליאל כו'. כלומר ודאי  
מדאורייתא צטיל ולאו היינו טעמא  
דקאמרנן אלא סנירע ליה כרבי  
ישמעאל וקא דייק רבן גמליאל מה  
שייכא מוספת שביעית גזי ניסוך  
שניתנו למשה גזי הדדי (ז) דכלל  
מקום שונה הנהי שלשה צימד דך ניתנו  
אלא ודאי למילן סמכיהו רחמנא:  
**בשלא** מי קילון כו' אלא מי  
גשמים. מיידי כזי  
האי גזירה דקיס לן דלא פסקי וליט  
צוה איסור אלא מהאי טעמא דמפרש  
אבל אי פסקי אית להו איסורא  
כלתקנא דכלל מיידי דפסקי איכא  
איסורא משום דאזיל ומיימי ממוקם  
רמוק כיון שהתמיל להשקות שלא  
יפסיד שדהו הלכך איכא לאוקמי  
הכא דלא פסקי:

### מדלין

רבינו חננאל (המשך)  
ולתקוט דאיכא טירחא  
לא. אלא מי גשמים  
בדפוחיה סני ליה מאי  
טירחא איכא. אמר ר' יוחנן  
גזירה כו. רב אשי אמר  
גשמים גופיהו כשפוסק  
המטר אתי לידי מי קילון.  
כלומר צריך לטלאת מהן  
ברלי במקום שנתקבצו.  
ופליגנא בהא דר' יצחק  
דאמר נהרות המושכין  
מן האגם מותר להשקות  
מתוך בחולו של מועד.  
ר' יוחנן אית ליה דר'  
יורא ואסיקנא דהני נהרות  
המושכין מן האגמים  
(דגון) מותר משום דאגמי  
בבל כמיא דלא פסקי דמו.  
ת"ר הבריכות והפסיקות  
שנתמלאו (מים מערב  
י"ט אסור להשקות)  
מתוך בחולו של מועד,  
החרישין שמא יפסקו  
ורבוא לטלאת ברלי ואם  
היתה אמת המים עוברת  
עליהן מותר. אמר רב  
אשי ואח"כ שאין רוב  
אותה שדה שותה מאותה  
אמת המים שרינן. מאי  
טעמא כיון דמישבה אותה  
אמת המים ואחיא לה  
אמת המים לפסידא. מימר  
לאו אי לא שתי לחד  
יומא שתי לחרי יומא תלת  
יומא. תנו רבנן בריכה  
שנטפה מים כלומר נתמצו  
ונתקבצו בחריכה התמיצת  
נשלחן לחרי אחר. נתנין  
המים המתמצין משרה  
בית השלחין. משקה בית  
השלחין אחר כל זמן  
שמטפטפט ולא פסק מעין  
שלושי

שנכנס לשביעית וקציר של שביעית שיצא  
למוציא שביעית ר' ישמעאל אומר מה הריש  
רשות אף קציר רשות \* יצא קציר העומר  
שהיא מצוה אלא אמר רב נחמן בר יצחק כי  
גמירי הלכתא למיישרי ידה קראי למיסר  
וקינה וכיון דהלכתא למישרי ידה לאו ממילא  
וקינה אסירה אלא הלכתא לרבי ישמעאל  
קראי לר' עקיבא ור' יוחנן אמר רבן גמליאל  
ובית דין מדאורייתא בטיל להו מאי טעמא  
גמר שבת שבת משבת בראשית מה להלן  
היא אסורה לפניה ולאחריה מותרין אף כאן  
היא אסורה לפניה ולאחריה מותרין מתקין  
לה רב אשי מאן דאמר הלכתא אתיא גזרה  
שוה עקרה הלכתא ומאן דאמר קרא אתיא  
גזרה שוה עקרה קרא אלא אמר רב אשי רבן  
גמליאל ובית דין סברי לה כרבי ישמעאל  
דאמר הלכתא גמירי לה וכי גמירי הלכתא  
בזמן שביית המקדש קיים דומיא דניסוך המים  
אבל בזמן שאין בית המקדש קיים לא: אבל  
לא ממי הגשמים וממי הקילון: (א) בשלמא  
מי קילון איכא טירחא יתירא אלא מי גשמים  
מאי טירחא איכא אמר ר' אילעא א"ר יוחנן  
גזירה מי גשמים אטו מי קילון רב אשי אמר  
מי גשמים גופיהו לידי מי קילון אהו  
וקמיפלגי בדר' יורא דאמר ר' יורא אמר רבה  
בר ירמיה אמר שמואל ג נהרות המושכין  
מים מן האגמים מותר להשקות מהן בחולו  
של מועד מר אית ליה דרבי יורא ומר לית ליה דרבי יורא  
אמר רבה בר ירמיה אמר שמואל נהרות המושכין מים מן האגמים מותר  
להשקות מהן בחולו של מועד איתביה רבי ירמיה לרבי יורא אבל לא ממי  
גשמים ולא ממי קילון אמר ליה ירמיה ברי ג' הני אגמים דבבל כמיא דלא  
פסקי דמו תנו רבנן ד הפסיקות והבריכות שנתמלאו מים מעיו"ט אסור להשקות  
מהן בחולו של מועד ואם היתה אמת המים עוברת בנייהן מותר אמר רב  
פפא והוא שרובה של אותה שדה שותה מאותה אמת המים רב אשי אמר  
ה אע"פ שאין רובה של אותה שדה שותה כיון דקא משכא ואתיא מימר אמר  
אי לא שתיא לחד יומא תשתי לתרי ותלתא יומי ת"ר בריכה שנוטפת מים  
מושדה בית השלחין זו מותר להשקות ממנה שדה בית השלחין אחרת והא  
עבידא דפסקא אמר ר' ירמיה ועדיין היא מטפטפת אמר אביי והוא שלא פסק  
מעין ראשון תניא ר' שמעון בן מנסיא אומר שתי ערוגות זו למעלה מזו לא  
ידלה מן התחתונה וישקה את העליונה יותר על כן אמר ר' רבי אלעזר בר  
שמעון אפילו ערוגה אחת חציה נמוך וחציה גבוה לא ידלה ממקום נמוך  
וישקה למקום גבוה תנו רבנן מדלין לירקות כדי לאוכלן ואם בשביל לייפותן  
אסור רבינא ורבה תוספאה הוו קא אולי באורחא חוזה לההוא גברא דהוה דלי  
דוולא בחולא דמועדא אמר ליה רבה תוספאה לרבינא ליתי מר לשמתיה א"ל  
והתניא מדלין לירקות כדי לאוכלן א"ל מי סברת מאי מדלין מיא מאי  
מדלין

ראשון. ותניא ר' שמעון בן מנסיא אומר שתי ערוגות זו למעלה מזו לא ידלה מן התחתונה וישקה לירקה לעליונה,  
ואפי' ערוגה אחת חציה נמוך וחציה גבוה לא ידלה מן הנמוך וישקה את הגבוה. ת"ר מדלין מים כו.